

فهرست

- ۱- معرفی کارگاه آموزشی ۲
- ۱-۱- شناسنامه و برنامه تفصیلی کارگاه آموزشی ۲
- ۱-۲- محورهای کارگاه آموزشی ۲
- ۱-۳- مدرس دوره آموزشی ۳
- ۱-۴- گروه های مخاطب ۳
- ۲- زمینه های شکل گیری موضوع و شیوه آموزش ۴
- ۳- نحوه معرفی دوره آموزشی ۵
- ۴- ارائه چگونگی دوره آموزشی ۱۰
- ۴-۱- محور یکم: مفهوم ظرفیت سازی اجتماعی در جوامع محلی ۱۱
- ۴-۲- محور دوم: مشارکت عمومی در برنامه ریزی شهری ۱۵
- ۵- مدارک دوره آموزشی ۳۶
- ۶- فهرست تصاویر

۱- معرفی کارگاه آموزشی

۱-۱- شناسنامه و برنامه تفصیلی کارگاه آموزشی

کارگاه آموزشی یک روزه "جهت آشنایی مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه با رویکرد ظرفیت سازی در بازآفرینی شهری پایدار" که به ایجاد توانایی نیروی انسانی، سازمانی، اجتماعی و تجهیزاتی به جهت حل مسائل و دستیابی به مدیریت یکپارچه منابع در یک حالت پایدار در جامعه محلی و نهادهای مدیریتی در راستای اهداف بازآفرینی پایدار بافت های فرسوده و ناکارآمد شهری، در روز چهارشنبه ۲۴ ام آذر ماه ۹۵، در شهرستان تربت حیدریه و در محل سالن همایش علوم پزشکی با حضور جمعی از مدیران و کارشناسان ستاد شهرستانی برگزار گردید. در این جلسه پس از قرائت آیاتی چند از قرآن کریم، شهردار شهر تربت حیدریه آقای دکتر شورابی و خانم رحمانی پور مدیر شرکت عمران و بهسازی استان خراسان رضوی خیرمقدم گفته و به ضرورت برنامه های آموزش مدیران شهری پرداختند. سپس آقای مهندس رضایی نماینده دفتر مطالعات ترویجی و کاربردی شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران چارچوب مفهوم بازآفرینی و سند ملی بازآفرینی شهری را ارائه دادند. سپس تسهیلگر و مربی کارگاه به تبیین موضوع کارگاه پرداخته و با ارائه روش آموزش با بحث ظرفیت سازی برگرفته از سخنان شهردار تربت حیدریه فعالیت کارگاه را آغاز نمودند.

۲-۱- محور کارگاه آموزشی

این کارگاه آموزشی با هدف ظرفیت سازی در بدنه اجرایی مدیریت شهری و کارشناسان شهری از طریق انتقال تجربیات و درس آموخته های اجرایی و آکادمیک در محور زیر برگزار گردید.

جدول ۱: محور کارگاه آموزشی

سخنران	محور
خانم مهندس پورشاد	نقش ظرفیت سازی اجتماعی در بازآفرینی شهری پایدار مشارکت عمومی در برنامه ریزی

۳-۱ - مدرس دوره آموزشی

	نام و نام خانوادگی: مهدیه پورشاد
	آخرین مدرک تحصیلی: کارشناسی ارشد مدیریت و برنامه ریزی گرایش ICT
	رشته تحصیلی: جغرافیا و برنامه ریزی شهری
	سمت: تسهیگر توسعه و کارشناس فنی ظرفیت سازی در پروژه مشترک سازمان ملل و جمهوری اسلامی

۴-۱ - گروه های مخاطب

همان طور که اشاره شد این دوره آموزشی متناسب با طیف مخاطبان "مدیران شهری و کارشناسان ستاد شهرستانی" برنامه ریزی شد که لیست اعضای شرکت کننده در کارگاه به شرح جدول زیر می باشد:

جدول ۲: لیست اعضا

ردیف	نام و نام خانوادگی	نام دستگاه	ردیف	نام و نام خانوادگی	نام دستگاه
۱	اشرف جهانگیری	شورای شهر	۲۰	اصغر کوهسری	بنیاد مسکن
۲	حسن قربانی	بخشداری مرکزی	۲۱	مهدی نخودچی	شرکت مشاور الکاسازان
۳	احمد سلامتی	کارشناس بخشداری	۲۲	سیدمرتضی ماهدی	راه و شهرسازی
۴	مهسا رمضانپور	شورای شهر	۲۳	حمزه باستانی	راه و شهرسازی
۵	ابوالقاسم عظیمی	معاون شهردار	۲۴	حسین جهانشاهی	شورای اسلامی شهر
۶	حسن عوض	راه و شهرسازی	۲۵	رضانعلی نوراب	شهرداری
۷	مرتضی	شهرداری	۲۶	علی اکبر یوسفی	شهرداری
۸	ایرج صحت	اداره تعاون و کار	۲۷	علی کاظم زاده	نظام مهندسی
۹	حمید نیروکی	شورای شهرستان	۲۸	جواد علی پور	شهرداری

۱۰	ریحانه طاهریان	شهرداری تربت حیدریه	۲۹	سیدحسین میرزایی	راه و شهرسازی
۱۱	محمد رضا اشراقی	راه و شهرسازی	۳۰	غلامرضا انوی	دانشگاه
۱۲	سیدمحمد رضا هاشمیان	شهرداری	۳۱	رضا حسن زاده	شهرداری
۱۲	حامد اقدمی	شهرداری	۳۲	کاظم صباحی	کمیته امداد
۱۳	مریم خسروی	آموزش و پرورش	۳۳	هاشم اسماعیل نژاد	شهرداری
۱۴	امیرحسین جوانشیری	بهبیستی	۳۴	فرشته رحمانی پور	رئیس اداره عمران و بهسازی خراسان رضوی
۱۵	محمد قدوسی	دانشگاه تربت حیدریه	۳۵	امیر امیری	شهرداری
۱۶	سیدمهدی کافی	آتش نشانی	۳۶	حمید دباغ	فرمانداری
۱۷	طیبه ایدی	راه و شهرسازی	۳۷	جواد محمدی	اداره گاز
۱۸	افسانه فردین	شهرداری	۳۸	شهدعلی قاسمی	دانشگاه تربت حیدریه
۱۹	سحر مدنی	شرکت عمران و نوسازی زعفرانیه	۳۹	سید محمد هاشمیان	نائب رییس شورای شهر

۲- زمینه های شکل گیری موضوع و شیوه آموزش

۲-۱- طرح مسئله و نیازسنجی

در راستای افزایش غناء و اعتماد سازی دفاتر بافت در استان ها با مراکز ستادی در شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری و همچنین با عنایت به رویکرد جدید شرکت و با پشت سر گذاشتن تجربیات و رویکردهای متعدد در زمینه احیاء ، بهسازی و نوسازی بافت های شهری و تجربیات جهانی در این زمینه و با توجه به گستردگی این نوع بافت ها در جوامع امروزی می بایست یکسری اقدامات نرم افزاری از قبیل برگزاری اینگونه دوره های آموزشی برای مدیران کارشناسان شهری به منظور آشنایی با دستور العمل ها و قوانین جدید و مشارکت و ظرفیت سازی اجتماعی صورت پذیرد. ضرورت پرداختن به مسائل و ملاحظات اجرایی، بازخوانی اندیشه ها و انگاره های حاکم بر بازآفرینی شهری پایدار را ایجاب می نمود، که در طرح های مذکور به عنوان اسناد فرادست، پیشنهادها و برنامه های عملیاتی هم چون "برگزاری دوره های آموزشی ویژه مدیران و کارشناسان شهری و راه اندازی دفاتر محلی و خانه های محله نیز به چشم می خورد.

تصویر ۱ - کارگاه مشارکتی و نشست های مشورتی در جریان نقش ظرفیت سازی

۳- نحوه معرفی دوره آموزشی

۳-۱- تبلیغات و اطلاع رسانی

استفاده از پوستر، بنر، بروشور، دعوتنامه به صورت مکاتبه ای، ارسال پیامک به مدعوین و همچنین در خصوص شیوه های جلب اعتماد قبل از برگزاری دوره آموزشی ارائه توضیحات کامل در خصوص این دوره های آموزشی در جلسات مختلف بخصوص جلسات ستادهای شهرستان تربت حیدریه انجام گرفته است.

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جوامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

تصویر ۳- پوستر

تصویر ۲- بنر

وزارت راه و شهرسازی

اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

شماره: ۲۹۸۶۱۹۱
تاریخ: ۱۳۹۵/۰۹/۲۰
پیوست:

وزارت راه و شهرسازی

اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی

شماره: ۲۹۸۶۱۹۱
تاریخ: ۱۳۹۵/۰۹/۲۰
پیوست:

بسم الله الرحمن الرحيم

اقتصاد مقاومتی، اقدام و عمل

معاون محترم استاندار و فرماندار شهرستان تربت حیدریه

مدیرکل محترم دفتر فنی استانداری خراسان رضوی

امام جمعه محترم شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم شورای اسلامی شهرستان تربت حیدریه

شهردار محترم و دبیر ستاد بازآفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف شهرستان تربت حیدریه

معاون محترم فنی و عمرانی فرمانداری شهرستان تربت حیدریه

معاون محترم فنی و عمرانی و جانشین شهردار شهرستان تربت حیدریه

معاون محترم برنامه ریزی، اداری و مالی فرمانداری شهرستان تربت حیدریه

معاون محترم مدیرکل و رئیس اداره تعاون، کار و رفاه اجتماعی شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره راه و شهرسازی شهرستان تربت حیدریه

معاون محترم مدیرکل و رئیس اداره آموزش و پرورش شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره عمران فرمانداری شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره سیاسی، اجتماعی فرمانداری شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره اطلاعات شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره پهن بستی شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم دادگستری شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره فرهنگ و ارشاد اسلامی شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره حفاظت محیط زیست شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم بنیاد مسکن شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم دانشکده علوم پزشکی، خدمات بهداشتی و درمانی شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره تبلیغات اسلامی شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان تربت حیدریه

رئیس محترم اداره گاز ناحیه شهرستان تربت حیدریه

رونوشت:

- برادر ارجمند جناب آقای دکتر ابزیدی معاون وزیر و مدیرعامل شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران جهت استحضار
- برادر گرانی جناب آقای مهندس روستا عضو محترم هیات مدیره شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران جهت استحضار
- برادر گرانی جناب آقای مهندس مصطفی مدیرکل محترم ستاد ملی بازآفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف شهری شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران جهت استحضار
- سرکار خاتم دکتر عرفان سلیم مدیرکل محترم دفتر مطالعات کاربردی و امور ترویجی شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران جهت استحضار و شرکت در جلسه
- جناب آقای مهندس رهایی کارشناس محترم دفتر مطالعات کاربردی و امور ترویجی شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران جهت استحضار و شرکت در جلسه
- سرکار خاتم مهندس پورژاد تسهیلگر توسعه و کارشناس فنی ظرفیت سازی و پروژه مشترک سازمان ملل و جمهوری اسلامی جهت استحضار و شرکت در جلسه
- شهردار محترم و دبیر ستاد بازآفرینی پایدار محدوده ها و محله های هدف برنامه های احیاء، بهسازی و نوسازی نیشابور جهت استحضار و شرکت در جلسه
- مدیریت محترم شهرسازی و معماری شهری جهت شرکت در جلسه
- سرکار خاتم مهندس نغفی کارشناس محترم حوزه مدیریت شهرسازی و معماری جهت شرکت در جلسه
- مدیرعامل محترم مهندسین مشاور اسکان سازان نظام تونس جهت آگاهی و شرکت در جلسه
- مدیرعامل محترم شرکت زعفرانیه تربت حیدریه جهت استحضار و شرکت در جلسه
- آئین محترم مردم نهاد ام ای شهرستان تربت حیدریه جهت استحضار و شرکت در جلسه
- همکاران محترم دفتر عمران و بهسازی شهری استان جهت آگاهی و پیگیری لازم و شرکت در جلسه

وزارت راه و شهرسازی
اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی
دفتر عمران و بهسازی شهری استان

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جوامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

وزارت راه و شهرسازی
شرکت عمران و بهسازی شهری ایران
(مادر تخصصی)

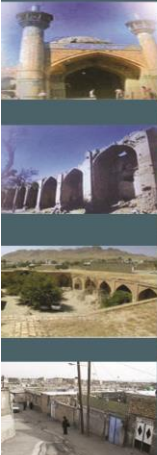
جمهوری اسلامی ایران
وزارت کشور

وزارت راه و شهرسازی
اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی
دفتر عمران و بهسازی شهری استان

سلسله نشست های تخصصی شرکت عمران و بهسازی شهری ایران (مادر تخصصی)

نشست تخصصی مدیران و کارشناسان شهری بارهیمایفت های جدید بازآفرینی شهری پایدار

چهارشنبه
۹۵/۰۹/۲۴

ساعت:
۸:۳۰ الی ۱۳

مکان:
تربت حیدریه
سالن همایش
علوم پزشکی

نشست تخصصی با عنوان:

چهار جوب مفهومی بازآفرینی و سند ملی باز آفرینی شهری
برنامه ریزی راهبردی در مشارکت عمومی
نقش ظرفیت سازی اجتماعی در باز آفرینی شهری پایدار

سخنران:

خانم مهندس مهدیه پورشاد
تسهیلگر توسعه و کارشناس
فنی ظرفیت سازی در پروژه
مشترک سازمان ملل و جمهوری
اسلامی ایران

Uder.ir
Omransbehsazi.kh@gmail.com

تصویر ۵- بنر

تصویر ۷- پوستر دوره

تصویر ۶- پوستر دوره

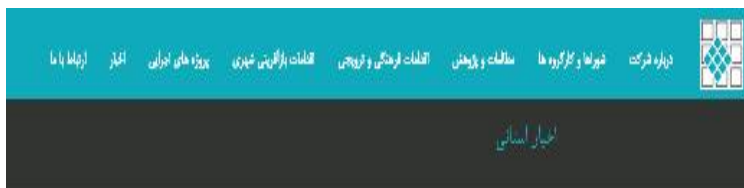
۲-۳- بازتاب رسانه ای

برگزاری این کارگاه در رسانه هایی همچون سایت شرکت عمران و بهسازی شهری ایران، اداره کل راه و شهرسازی خراسان رضوی، صفحه اجتماعی مدیران بازآفرینی شهری کشور، سایت شهرداری تربت حیدریه و ... بازتاب رسانه ای داشت.

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

برگزاری کارگاه آموزشی آشنایی با مفهوم ظرفیت سازی در بازآفرینی پایدار شهری در تربت حیدریه

تاریخ انتشار: ۱۳۹۰ - ۰۶ - ۲۷ ساعت بازدید: ۲۷

کارگاه آموزشی آشنایی با مفهوم ظرفیت سازی در بازآفرینی پایدار شهری در تربت حیدریه، با حضور مدیران و کارشناسان راه و شهرسازی استان خراسان رضوی، مدیران تخصصی، معاونان و همکاران شهرداری آبادان، راه و شهرسازی استان خراسان رضوی، با حضور ظرفیت سازی در بازآفرینی پایدار شهری، در تاریخ ۲۷ شهریور ماه ۱۳۹۰ برگزار شد.

تصویر ۹- سایت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران

تصویر ۸- سایت راه و شهرسازی

۴- ارائه چگونگی دوره آموزشی

در این بخش از گزارش به بررسی تفصیلی و مشروح مطالب بیان شده در روز کارگاه پرداخته می شود. نحوه برگزاری کارگاه به طور کلی بدین صورت در نظر گرفته شده بود که در ابتدا آقای مهندس رضایی نماینده دفتر مطالعات ترویجی و کاربردی شرکت مادر تخصصی عمران و بهسازی شهری ایران چارچوب مفهوم بازآفرینی و سند ملی بازآفرینی شهری را ارائه دادند. سپس تسهیلگر و مربی کارگاه به تبیین موضوع کارگاه پرداخته و با ارائه روش آموزش با بحث ظرفیت سازی برگرفته از سخنان شهردار تربت حیدریه فعالیت کارگاه را آغاز نمودند.

۴-۱- محور یکم: مفهوم ظرفیت سازی اجتماعی در جوامع محلی

خانم مهندس پورشاد

تسهیلگر توسعه و کارشناس فنی ظرفیت سازی در پروژه مشترک سازمان ملل و جمهوری اسلامی

در این بخش از کارگاه، ابتدا تسهیلگر دوره آموزشی از حاضرین در کارگاه تعریف ظرفیت سازی اجتماعی را مطرح کردند که به شرح زیر می باشد.

کار گروهی (بارش افکار):

تعریف ظرفیت سازی اجتماعی از نظر شرکت کنندگان در کارگاه:

- ✓ ظرفیت سازی آماده سازی اجتماعی برای مقابله با تهدیدها، فرصت ها، ضعف ها و قوت ها برای رسیدن به یک زندگی آرمانی؛
- ✓ مطالعه، تحقیق، شناخت، ارزیابی و برنامه ریزی برای بهبود و ارتقای توانمندی های اجتماعی؛
- ✓ یک روش ادراکی برای توسعه است که برای شناسایی موانع به کار می رود. موانعی که باعث می شود مردم نتوانند اهداف خود را شناسایی کنند؛
- ✓ همانطور که در بحث اجتماع صحبت شد می توان در کلیه امور شهروندان را آگاه کرد؛
- ✓ استفاده از همه امکانات شهری، اداری و مردم جهت بهره مندی برابر هم و از امکانات شهری؛
- ✓ استفاده بهینه و حداکثری از ظرفیت ها و پتانسیل های موجود هر محله؛
- ✓ تلاش به جهت بالا بردن توان اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با محوریت انسان در مقیاس کشور، شهر، محله و جامعه ی هدف؛
- ✓ بستر سازی، توسعه و حمایت از نهادهای اجتماعی NGO، سمن ها و کلیه مجموعه هایی که در رشد و توسعه اجتماعی مشارکت دارند؛
- ✓ ظرفیت سازی اجتماعی یعنی فراهم آوردن و استفاده از پتانسیل های نهادهای اجتماعی و شرایط اجتماعی همه کنشگران و دادن آگاهی؛
- ✓ استفاده از تمام پتانسیل های اجتماعی جامعه که در پیشبرد اهداف کمک می کند. توجه به نقش انسانها در جامعه؛
- ✓ استفاده از پتانسیل اجتماعی در جهت تحقق اهداف مربوط به برنامه های بازآفرینی محلات ناکارآمد شهرها؛
- ✓ سوق دادن اجتماع با روش هایی هدفمند برای هدف خاص به کمک رسانه و سایر نهادها به منظور رسیدن به جایگاه مطلوب اجتماعی؛
- ✓ استفاده از پتانسیل های موجود در افراد و محیط جامعه با برنامه ریزی و آموزش و تبدیل این پتانسیل ها به ظرفیت های قابل استفاده جهت بکارگیری و حرکت به سوی اهداف مورد نظر؛
- ✓ آماده سازی اجتماع به لحاظ فرهنگی و اجتماعی جهت مشارکت، شناخت شهری مدون که تمام شاخص های یک شهر پیشرفته را داشته باشند؛

- ✓ ظرفیت‌سازی اجتماعی موجب بالا بردن سطح آگاهی مردم شده که این موضوع به متولیان شهری کمک خواهد کرد که در اجرای پروژه‌های مردمی دچار مشکل شده و حداقل اینکه مردم به عنوان مانعی برای انجام پروژه‌ها نباشند که عمده مشکلاتی که تا بحال برای متولیات بافت‌های فرسوده بوده همین ناآگاهی مردم بوده است.
- ✓ آماده‌سازی محیط و استفاده از راهکارهای مناسب، آموزش و فرهنگ‌سازی و شناخت افراد جامعه و تقسیم بندی افراد.
- ✓ مشارکت تمامی افراد و نخبگان جامعه در بدنه مشورتی حاکمیت
- ✓ ظرفیت‌سازی اجتماعی یعنی حد و اندازه فهم و شعور هر فرد در ارتباط با محیط اطرافش (اعم از مردم و محیط)
- ✓ استفاده از مشارکت شهروندان در زمینه‌های زیباسازی، اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی برای توسعه شهری
- ✓ استفاده از تمام امکانات در جهت بهبود روابط اجتماعی
- ✓ ظرفیت‌سازی اجتماعی در هر شهر و استان و مرکز و حتی کشور با توجه به پیشینه تاریخی، مذهبی، سیاسی و اقتصادی فرقه‌هایی دارد. در کشور اسلامی ایران و حتی در استان خراسان رضوی با وجود بارگاه رضوی - مذهبی و شهر تربت حیدریه شهری ولایی مذهبی و فرهنگی ظرفیت اجتماعی با حضور همه موقعیت‌های آماده می‌شود برای زندگی عالی.
- ✓ بالا بردن سطح آگاهی افراد یک اجتماع و پس از آن بهره‌برداری از ایجاد ظرفیت در رفع مباحث مشکلات شهری و اجتماعی و در یک جمله فرهنگ‌سازی اجتماعی
- ✓ بالا بردن آگاهی/اطلاع از خصوص شهروندی و از همه مهمتر احترام به حقوق سایر شهروندان
- ✓ فراهم آوردن شرایطی که تحت آن بتوان از ظرفیت جامعه هدف در راستای پیشرفت جامعه (کشور، شهر، محله و...) استفاده نمود.
- ✓ شکوفا سازی قابلیت‌های موجود در جامعه و اطلاع‌رسانی به مردم و استفاده از موقعیتها و پتانسیل‌های جامعه.

ظرفیت‌سازی و جلب مشارکت محلی

جمع بندی تسهیلگر:

ظرفیت‌سازی به ظرفیت‌سازی اجتماعی اشاره دارد، که ایجاد توانایی نیروی انسانی، سازمانی، اجتماعی و تجهیزاتی به جهت حل مسأله، هدف‌گذاری، اجرای فعالیت‌ها، و دستیابی به مدیریت یکپارچه منابع در یک حالت پایدار در محدوده عرصه‌های الگویی می‌پردازد. ظرفیت‌سازی به توسعه ظرفیت اشاره می‌کند. یک روش ادراکی برای توسعه است که برای شناسایی رفع موانع به کار می‌رود و روش‌های حل مشکلات و مسائل را بررسی می‌کند. نتیجه ظرفیت‌سازی ساختن شرایط مناسب برای تحقق حفظ، بهره‌برداری و نگهداری پایدار از منابع است. ظرفیت‌سازی "رویکردی توسعه‌ای" است و تمام بخش‌هایی را که بر فضای توسعه تسلط دارند را شامل می‌شود.

ظرفیت‌سازی جامعه محلی:

ظرفیت‌سازی جامعه محلی به منظور ارتقا و توسعه توان جامعه محلی برای رسیدن به یک درک مشترک برای حل مسائل است. ظرفیت‌سازی جامعه محلی به منظور ارتقا مهارت جامعه محلی برای استخراج اولویتها، طراحی، اجرا و نظارت و ارزیابی برای دستیابی

به مدیریت پایدار منابه است. نتیجه ظرفیت‌سازی ساختن شرایط مناسب برای تحقق توسعه پایدار با مشارکت مردم محلی و دست‌اندرکاران است.

اهدافی که در بخش ظرفیت‌سازی دنبال می‌شود:

- ارتقا دانش و ظرفیت در سطوح جامعه محلی، برنامه‌ریزان و تصمیم‌گیران دولتی و غیردولتی، به منظور دستیابی به الگوی مناسب جهت تحقق مدیریت و برنامه ریزی مشارکتی و تقویت انسجام سازمانی برای مدیریت یکپارچه محلات.
- تلاش در جها ایجاد تغییر نگرش در بین مردم محلی و دولتی ها (نزدیک شدن دیدگاه ها به موضوع برنامه‌ریزی دوسویه پایین به بالا و برعکس)
- افزایش مهارت های نهادی و کارکنان و سازمانهای تاثیرگذار در مواجهه با مسائل و مشکلات موجود در محلات الگویی..
- بهبود وضعیت ساختاری تصویب و تخصیص اعتبارات دولتی و استفاده از ظرفیت های اعتباری دولتی در بخش های غیردولتی و مردمی برای اهداف طرح.

فرایند ظرفیت سازی :

- ۱-شناخت وضع موجود ۲-نیازسنجی آموزشی از دست‌اندرکاران (دولتی و مردمی) ۳-استخراج اولویت ها و نیاز مردم محلی
- ۴-یافتن ایده های مناسب مشارکتی برای رفع نیازها و بهبود شرایط ۵-تطابق آن با شرایط موجود و برنامه های دست اندرکاران
- ۶-برگزاری دوره های آموزشی و مهارت آموزی ۷-ارزیابی و بازخورد فعالیت ها بصورت مشارکتی ۸-توسعه / توسعه پایدار.

تسهیلگر تاکید کرد که بحث آموزش‌ها در عمل باید دارای ویژگی هایی باشد از قبیل ؛ محوریت با ارتقا مهارت، بازدید از تجارب موفق و ناموفق، انجام کار عملی و میدانی، انتقال تجربه. ارتقا مهارت‌های فنی و انتقال دانش در سطوح ستادهای استانی و شهرستانی در بخش دولتی و همچنین در سطح جامعه محلی ضروری است. این ارتقا از طریق برگزاری کارگاه های آموزشی متناسب با نیازسنجی جامعه مخاطب، برگزاری نشست های تخصصی و مشورتی و شرکت در جلسات و سمینارهای تخصصی متناسب با درک و نیاز جامعه مخاطب، برگزاری دوره‌های ارتقای مهارت فنی ویژه مخاطبین جامعه محلی در زمینه مختلف مهارت آموزی.

تسهیلگر مدل کلی طراحی، مطالعه و پیاده سازی برنامه های اجرایی را ارائه می دهد:

تصویر ۱۰ - مدل طراحی

تسهیلگر همچنین به بحث ایجاد ساختارهای محلی و معیشت های جایگزین / پایدار پرداخت. مراحل ایجاد ساختارهای محلی را توضیح داد. ظرفیت سازی در مسیر ارتقا سرمایه هاست.

بازآفرینی شهری پایدار

گزاره های رایج در این موضوع :

- ✓ بازآفرینی شهری تکرار گذشته است.
- ✓ بازآفرینی شهری صرفا در قالب پروژه هایی در مقیاس کوچک و محله های شهری تعریف می شود.
- ✓ بازآفرینی شهری صرفا در برگیرنده اقدامات کالبدی است.
- ✓ بازآفرینی شهری صرفا در برگیرنده اقدامات اجتماعی است.
- ✓ تفاوت معناداری با مفاهیمی چون بهسازی، نوسازی، باززنده سازی ندارد.

تسهیلگر عنوان می‌کند؛ بازآفرینی شهری پایدار به اقدامات جامع و یکپارچه برای هدایت روند رشد شهرهاست برای پاسخگویی به چالش‌های برآمده از تغییرات و نیازهای نسل جدید است، که در نهایت ضمن پیشگیری و حل مشکلات شهری به یک پیشرفت و بهبود پایدار اقتصادی، کالبدی، اجتماعی و محیطی است. دارای چارچوب راهبردی است، یکپارچه و بلند مدت است، منعطف و زمینه‌گرا برای توسعه و حفاظت توامان و اهداف عملیاتی واضح، مشخص در مسیر اهداف توسعه پایدار در مقیاس کلان تا مقیاس خرد و با مشارکت حداکثری تمام کنشگران و دخیلان است.

۲-۴ - محور دوم: مشارکت عمومی در برنامه ریزی شهری

در بخش دوم از کارگاه، تسهیلگر برای فهم بهتر "واژه مشارکت و شاخص‌های آن" اعضای حاضر در کارگاه را به پیشنهاد شرکت کنندگان به ۴ گروه به نام‌های محلات شهر تربت حیدریه (مظفریه، سرتروسی، حسنی بالا و حیدرآباد) تشکیل و از شرکت کنندگان خواست به ترتیب شرکت کنندگان نام ۴ محله را (۴ نفر به ۴ نفر) تکرار کرده و افراد با نام‌های مشترک در یک گروه قرار گیرند، در نهایت ۴ گروه را تشکیل و سپس از گروه‌ها خواست تا با استفاده از تکنیک بارش افکار، برداشت خود را از مفهوم واژه لغوی مشارکت و در نهایت تعریفی از مشارکت در شهرسازی ارائه دهند. بعد از پایان این مرحله نمایندگان گروه‌ها نتایج فعالیت کار گروهی خود را ارائه دادند.

گروه حسنی بالا

اسامی اعضای گروه:

جهانشیری، اسماعیل نژاد، رضایی، مقدم، رضوی، مهرورز، حمزه باستانی و جوانشیری
این گروه با استفاده از همفکری و هم نظری بین اعضا به یک تعریف مشترک رسیده و آن را ارائه دادند.

جمع بندی:

فرآیندی است آگاهانه، داوطلبانه جهت رسیدن به اهداف مشترک
فرآیندی است آگاهانه و داوطلبانه جهت رسیدن به هدف مشترک با حضور همه عناصر ذیل در موضوع

شاخص های مشارکت

- ۱- هدفگذاری
- ۲- رسیدن به هدف گذاری
- ۳- مسئولیت پذیری، شفاف سازی مشارکت، حضور داوطلبانه در عناصر رسیدن به نقطه مشترک،
- ۴- آماده سازی بستر در زمینه موضوع مشارکت

تصویر ۱۱- گروه حسنی بالا

▪ گروه مظفریه

اسامی اعضای گروه:

رحمانی پور، خسروی، فرباح، اشراقی، ثابت، نخودچی و کاظمی
در این گروه پس از بحث و تبادل نظر در خصوص مفهوم مشارکت هر یک از اعضای گروه تعریفی را از این واژه ارائه دادند که در نهایت جمع بندی اعضاء گروه به تعریف زیر منجر شد:

جمع بندی:

فرآیندی است داوطلبانه و آگاهانه برای دستیابی به اهداف مشترک
سپس در خصوص شاخص های مشارکت موارد زیر را ارائه نمودند:

شاخص های مشارکت:

داوطلبانه، آگاهانه، اهداف مشترک، آموزش و بسترسازی

تصویر ۱۲- گروه مظفریه

گروه حیدرآباد:

اسامی اعضا گروه:

- اقدمی، ایدی، فردین، معماری، صباحی، قاسمی، محمدی

این گروه تعریف مشارکت را به این گونه بیان می کند:

مشارکت: تجمیع آراء و افکار در جهت رسیدن به هدفی مشخص و متعالی و اجرایی کردن همه جانبه برنامه ها و همکاری به منظر نیل به هدف

سپس شاخص های مشارکت را به شرح زیر ارائه دادند:

- کمیت افراد/ تنوع گروه های (اقشار مختلف) شرکت کننده
- میزان رضایتمندی فردی/ بازدهی و کارایی میزان مشارکت
- بازه زمانی مفید برای رسیدن به هدف/ میزان تخصص افراد شرکت کننده
- استفاده بهینه از منابع/ پایداری و دوام مشارکت

تصویر ۱۳- گروه حیدرآباد

گروه سرتروسی:

اسامی اعضا گروه:

ابوالقاسم عظیمی، ریحانه طاهریان، امیر امیری، سیدمحمد هاشمی، علی اکبر یوسفی، جواد علیپور، حسن عوض و سید مرتضی عابدی

تعریف مشارکت: پس از بحث و گفتگو در خصوص مفهوم مشارکت اعضاء گروه به جمع بندی در خصوص تعریف مشارکت به این نتیجه رسیدند که: به کار گرفتن منابع شخصی به منظور سهیم شدن در یک اقدام جمعی.

سپس شاخص های مشارکت را به موارد:

۱- داوطلبانه ۲- آگاهانه ۳- هدف مشترک ۴- اقدام قاطع ۵- تعیین بازه زمانی اطلاق کردند.

تصویر ۱۴- گروه سرتروسی

جمع بندی تسهیلگر:

تسهیلگر پس از دریافت نظرات شرکت کنندگان، واژه مشارکت (Participation) را از نظر لغوی، شرکت دادن مردم با یکدیگر در انجام کاری و شریک شدن در منافع کار تعریف کرد. شهرسازی مشارکتی فرایندی است که در آن عموم در فعالیتهای شهرسازی بطور مستقیم و غیرمستقیم بر روی زندگی او تاثیر دارد، دخالت می‌کنند. وی تاکید کرد اگر از دید مدیریتی به مشارکت نگریسته شود، مشارکت فعال مردم در فرایند توسعه از پایین به‌عنوان یک نوع قدرت و ابتکار ساکنان در پیشبرد توسعه زیستگاه‌های مسکونی قلمداد می‌شود. تسهیلگر به سه نوع نگاه برنامه ریزی و کاری مهم اشاره می‌کند:

- ۱- مشارکت با مردم
- ۲- مشارکت برای مردم
- ۳- مشارکت همراه مردم

در حالت اول؛ دولت به شکل متمرکز عمل کرده و نیازی به مشارکت مردم احساس نمی‌کند (مانند کشورهای عربی).

در حالت دوم؛ دولت مقتدر و متمرکز ولی ثروتمند نیست. دولت به زور و یا با تشویق از مردم می‌خواهد کار مجانی در طرح‌های زیر هدایت دولت انجام دهند و یا پول اهدا کنند و دولت خود اقدام به انجام طرح‌های عمرانی کند.

در حالت سوم؛ دولت تابع تصمیم‌گیری مردم در تمام اموری که مربوط به آنها می‌شود، است. در حالی که دولت هزینه‌های عمرانی را از ثروت ملی می‌پردازد. مانند حکومت‌های متکی بر مشارکت و دموکراسی از جمله کشورهای اسکاندیناوی. دولت دخالتی در امور نمی‌کند، خود مردم از طریق ارگان‌های مردمی که تشکیل می‌دهند، هم منابع ملی را برای انجام توسعه فراهم می‌کنند و هم خودشان در تمام امور محلی تصمیم می‌گیرند. مانند شمال قاره اروپا و آمریکا.

آخرین نظریات بر این امر تاکید دارد که دولت و مردم شرکایی هستند که با یکدیگر تقسیم کار می‌کنند. در طرح حاضر، مردم از صفر تا ۱۰۰ همراه متخصص کار و همراهی می‌کنند. مشارکت به همراه مردم، هم از نظر جامعه‌شناختی، هم از نظر همراهی و همکاری، ساخت و توسعه، مردم همراه با دولت حرکت می‌کند. مانند بحث جدیدی که در دولت مطرح شده است؛ "طرح بازآفرینی شهری پایدار". بنابراین در بحث بازآفرینی شهری، اولین مؤلفه‌ای که باید در نظر داشته باشیم؛ "مشارکت دستگاه‌های دولتی با یکدیگر" است. به همین منظور ستادهای استانی بازآفرینی شهری پایدار در سطوح استانی و شهرستان ایجاد شده است.

تعاریف و مفهوم مشارکت

- در تعریف عام مشارکت، سهیم بودن افراد گوناگون در انجام امر خاص مد نظر است.
- اما در تعبیر خاصی که از مشارکت می‌شود، مراد از شرکت دادن مردم به همراه دولت و مسئولین دولتی در اداره امور کشور یا منطقه‌ای معین است، و از نظر جامعه‌شناختی، مشارکت، همکاری و همیاری اعضای گروه‌های اجتماعی به منظور انجام کاری به صورت دسته جمعی است.
- "مشارکت عبارتست از دخالت موثر اعضای یک گروه یا جامعه (و یا نمایندگان آنها) در تمامی فعالیتهای تصمیم‌گیری‌های که به کل گروه و جامعه مربوط می‌باشد."

- دایره المعارف شهر سازی، مشارکت عمومی در شهرسازی را این گونه تعریف می کند. "مشارکت عمومی در شهرسازی ابزاری است که بوسیله آن اعضای جامعه قادر به شرکت کردن در تدوین سیاستها و طرحهایی می کردند که بر روی محیط زندگی آنها تاثیر می گذارد".
- از نظر بانک جهانی "مشارکت فرایندی است که از طریق آن بهره وران، کنترل خود را بر روندهای توسعه و تصمیمات و منابع که مرتبط با برنامه است، با هم تقسیم می کنند".
- بر مبنای تعاریفی که ذکر گردید، می توان گفت که شهرسازی مشارکتی فرایندی است که در آن عموم در فعالیتهای شهرسازی که به طور مستقیم یا غیر مستقیم بر روی زندگی آن تاثیر دارد، دخالت می کنند.
- "مشارکت در اغلب متون، عمدتا به معنای شرکت دادن مردم با یکدیگر در انجام کاری و شریک شدن در منافع کار آمده است، کلمه مشارکت معادل اصطلاح (participation) انگلیسی است که این کلمه از ریشه part به معنای قسمت، جزء و بخش گرفته شده است و به معنای سهیم شدن در چیزی و یا قسمتی از آن چیز معنا می دهد".
- اگر از دید مدیریتی به مشارکت نگریسته شود، مشارکت فعال مردم در فرایند توسعه از پایین به عنوان یک نوع قدرت و ابتکار ساکنان در پیشبرد توسعه زیستگاههای مسکونی قلمداد می گردد. به طوری که دیوید مارسدن و پیترو اوکلی معتقدند : مشارکت به توزیع قدرت در جامعه مربوط است زیرا این قدرت است که گروهها را قادر می سازد که تعیین کنند کدام نیازها به و نیازهای چه کسانی از طریق توزیع و یا بکارگیری چه منابعی؟ برطرف خواهد شد.
- مشارکت مردمی در قوانین روم به نام «سایوز»، بالاترین پایگاه اجتماعی را داشت. بعد از ۲۱۲ بعد از میلاد برای نخستین بار حق مشارکت به همه ساکنان امپراطوری روم تعمیم داده شد. باید توجه داشت که در دادن حق مشارکت به همه ساکنان روم تعمیم داده شد. باید توجه داشت که در دادن حق مشارکت به همه ساکنان روم، کاراکالا، امپراطور، هدف فقط بوجود آوردن حس تعهد نسبت به مفهوم حق مشارکت نبود بلکه کاهش شورش در استان ها، افزایش مالیات و قدرت بخشیدن به ارتش نیز مورد نظر بود. دادن حق مشارکت به مردم در عمل باعث ایجاد تعهد به امپراطوری شد. بنابراین دو ارزش اساسی مشارکت یعنی «حق مشارکت» و «ایجاد حس تعهد» در تمدن غرب شکل گرفت.
- در دهه ۱۹۶۰ میلادی، تئوریهای انسان گرایانه در شهر سازی مطرح شد. این تئوریها انقلاب مشارکت را بوجود آورد. انقلاب مشارکت عکس العملی است در برابر دیدگاه سابق شهرسازی که مردم را فراموش کرده بود، مردمی که محور اساسی برنامه ریزی شهر و شهرسازی محسوب می گردند. برای مردم شهرسازی می کردند، نه با مردم و این نتیجه اش به انفعال کشیدن مردم بود. در دیدگاههای انسان گرایانه سعی شده است که فاصله بین مردم و مدیران کم شود. مشارکت در واقع پاسخ به شرایطی بود که جوامع به خصوص مدیریت ها در جهان پر تغییر با آن مواجه شدند.
- همچنین مشارکت می تواند به عنوان زمینه موثر در جهت بخشی نظام ارزش جامعه در تعیین اهداف مورد نظر جامعه از کارکرد ارزنده ای برخوردار باشد. "سالیما عمر(کتاب دموکراسی مشارکتی تا تأسیس نهاد و توسعه اجتماعی)" بر اساس این دریافت از مشارکت می گوید: "فرایند مشارکت، مداخله و کنترل مردم، بیشتر به تعیین آنچه که از دیدگاه خود مردم یک زندگی بهتر را تشکیل می دهد منجر خواهد شد در این صورت تصمیماتی در ارتباط با این که چه چیزی یک زندگی را بهتر می سازد، پیش از اینکه با آنچه مردم مهم و مقدس می شمارند منافات داشته باشد، نظام ارزشی آن را منعکس می کند".

میسرا تقریباً از همین دیدگاه و با ارزش قائل شدن به رای و نظر و خواست مردم در تعیین سرنوشت خویش می گوید . "مشارکت عبارتست از رشد توانایی های اساسی بشر از جمله شان و منزلت انسانی و مسئول ساختن بشر در رویارویی نیروی تصمیم گیری و عمل سنجیده و از روی فکر باشد"

نظریه های مشارکتی

• نظریه مشارکتی جان ترنر (John turner)

جان ترنر از متخصصان و کارشناسان سازمان ملل متحد در امور مشارکتهای مردمی ، نظریات عمده ای را در این باب ارائه نموده است وی با کارهای تحقیقاتی میدانی وسیع و نظریه پردازی های عمیق خود ، انواع مشارکت را به طور اصولی و علمی طبقه بندی کرده و نظریه مربوط به آن را بیش از پیش عملی و قابل فهم گردانیده است. تحقیقات ترنر و دیگران نشان می دهد، هنگامی که دولت مرکزی در امور اجتماعات محلی دخالت می کند هم نیازهای واقعی این جوامع برای دولت مرکزی نهفته است و هم با کنار گذاشتن مردم محلی توان و امکانات آن نیز از دست می رود. وی با طبقه بندی اصولی انواع مشارکت در جدول معروف خود ، کمک شایانی به شکل گیری نظریه مشارکت کرده است.

طبقه بندی مشارکت از نگاه جان ترنر:

- ۱- در حالت اول دولت به شکل متمرکز عمل کرده و نیازی به مشارکت مردم احساس نمی کند. از این جمله دولتها می توان به کشورهای عربی اشاره کرد.
- ۲- در این حالت دولت مقتدر و متمرکز ولی ثروتمند نیست. دولت به زور و یا با تشویق، از مردم می خواهد کار مجانی در طرحهای زیر هدایت دولت انجام دهند و یا پول اهدا کنند و دولت خود اقدام به انجام طرحهای عمرانی می کند.
- ۳- در این حالت دولت تابع تصمیم گیری مردم در تمام اموری که مربوط به آنها می شود، است. در حالی که دولت هزینه های عمرانی را از ثروت ملی می پردازد. مانند حکومتهای متکی بر مشارکت و دموکراسی از جمله کشورهای اسکاندیناوی.
- ۴- دولت دخالتی در امور محلی نمی کند. خود مردم از طریق ارگانهای مردمی که تشکیل می دهند، هم منابع ملی را برای انجام توسعه فراهم می کنند و هم خودشان در تمام امور محلی تصمیم می گیرند: همانند شمال قاره اروپا و آمریکا. آخرین نظریات بر این امر تاکید دارد دولت و مردم شرکایی هستند که با یکدیگر تقسیم کار می کند.

• نظریه مشارکتی جیمز میجلی (James Midgley)

میجلی بر اساس پاسخ دولت ها به مشارکت ، آن را به چهار نوع تقسیم می کند.

۱- شیوه ضد مشارکتی

طرفداران این عقیده معتقد به سرکوب مشارکت توده ها هستند. حکومت ها اجازه مداخله و مشارکت همگانی در تدوین سیاست ها را که ممکن است با اهداف کلان اجتماعی و اقتصادی آن ها تعارض پیدا کند ، نمی دهد.

۲- شیوه مشارکت هدایت کننده

در این شیوه دولت از مشارکت اجتماعات محلی با انگیزه های پنهانی، حمایت می کند. مشارکت اجتماع محلی، در این شیوه، به منظور کنترل سیاسی اجتماعی، با علم به این که مشارکت، اجرای طرح را تسهیل می کند، به کار می رود. در مجموع دولت ها با بهره گیری از شیوه های مشارکت هدایت شده اهداف زیر را دنبال می کند:

۱- استفاده ابزاری از مشارکت، برای اجرای طرح های عمرانی ۲- کنترل جنبش ها و اجتماعات محلی ۳- استفاده از جاذبه های مشارکت برای کسب مشروعیت سیاسی - اجتماعی

۳- شیوه مشارکت فزاینده

در این شیوه دولت در برخورد با مشارکت به شکلی دوگانه عمل می کند. به این ترتیب که در موضع گیری های رسمی از آن حمایت می کند، اما عملاً در مسیر تحقق پیشنهادهای مشارکتی اقدام موثری انجام نمی شود.

۴- شیوه مشارکت واقعی

در این شیوه دولت، به طور کامل از مشارکت اجتماعی حمایت می کند و از طریق ایجاد ساز و کارهای برای ورود موثر اجتماعات محلی در تمامی زمینه ها، تلاش می کند. در این شیوه دولت متعهد به فعالیت های مشارکتی از طریق آموزش و تقویت اجتماعات محلی و ... و هماهنگی در تصمیمات مرکزی و محله ای است.

• نظریه مشارکتی شری ارنشتاین (Sherry Arnstien)

در اواخر دهه ۱۹۶۰ میلادی، نقش مشارکت در جوامع بیش از پیش مورد توجه قرار گرفت. ارنشتاین مشارکت شهروندی را با تعبیر قدرت شهروندی به کار گرفت و در توضیح آن از نردبان مشارکت استفاده کرد. نردبان مشارکت ارنشتاین دارای پله های زیر است.

جدول ۳: نظریه ارنشتاین

پله های نردبان مشارکت شهروندی	نوع و سطح دخالت شهروندان	درجات قدرت
Manipulation فریب کاری	تشکیل کمیته های فرمایشی	محرومیت از مشارکت
Therapy درمان	آموزش / درمان شهروندان به وسیله صاحبان قدرت	
Informing اطلاع رسانی	تعیین حقوق شهروندان	مشارکت جزئی
Consultation مشاوره	دیدگاه های شهروندان شنیده می شود ولی لزوماً ممکن است مورد توجه قرار نگیرد	
Placation آرامش بخشیدن	پیشنهاد های شهروندان دریافت می شود ولی الزاماً بر اساس آن عمل نمی شود	
Partnership شراکت	پذیرش مصالحه و برقراری توازن	قدرت شهروندان
Delegated Power قدرت تفویضی	قدرت مدیریت در تمام یا بخشی از برنامه، به شهروندان داده می شود	
Citizen Control اختیار شهروندان	—	

منبع: Fookes, 1996, 22 & Arnstein, 1969, 217

• نظریه مشارکتی اسکات دیوید سون (Scott Davison)

اسکات دیوید سون، گردونه‌ی مشارکت خود را برای بحث مشارکت شهروندی طراحی کرد. این گردونه، سطوح مختلفی از مشارکت را بدون این که ترجیحی برای هر یک قائل شود، ارائه می‌کند. در این مدل، تصمیم‌گیری در تعاملی مستمر بین دولت صورت می‌گیرد.

هر چند که دیوید سون برای سطوحی که برای مشارکت بیان می‌کند، تقدم و تاخر خاصی قائل نیست و اساساً به همین دلیل از استعاره‌ی گردونه به جای نردبان استفاده می‌کند، اما به هر حال سطوح چهارگانه‌ای برای مشارکت در نظر دارد که عبارتند از:

- ✓ اطلاع‌رسانی
- ✓ مشاوره
- ✓ مشارکت
- ✓ توانمندسازی

• دسته‌بندی نظریه‌ها با توجه به شرایط ایران

با توجه به شرایط ایران نظریه‌های مشارکتی به سه دسته تقسیم می‌شوند:

- الف- مشارکت شعاری
- ب- مشارکت محدود
- ج- مشارکت عمومی

الف- مشارکت شعاری

در واقع مشارکت محسوب نمی‌شود بلکه ادعای داشتن مشارکت است. نیت اصلی، نه تأمین منافع مردم، بلکه تأمین منافع مراجع برنامه‌ریزی است. علت اصلی توسل به مشارکت، کسب مشروعیت برای طرح و کاهش مقاومت مردم در مقابل آن و در نتیجه، سهولت اجرای طرح است. هیچ سهمی از اختیارات، تصمیم‌گیری‌ها و سیاست‌گذاری‌ها به مردم واگذار نمی‌شود. کمترین اطلاعات ممکن درباره طرح به مردم داده می‌شود و اطلاعاتی هم که منتشر می‌شود، تنها در بردارنده‌ی آثار مثبت و قوت طرح است و از آثار منفی سخنی به میان نمی‌آید و اساساً وجود هر گونه آثار منفی در طرح نفی می‌گردد.

ب- مشارکت محدود

نیت اصلی تأمین منافع مردم است، تا جایی که با منافع دولت و مراجع برنامه‌ریزی تضاد پیدا نکند. سهمی از تصمیم‌گیری و هدف‌گذاری واگذار نمی‌شود. مردم حق اظهار نظر و مخالفت دارند، اما نمی‌توانند بر اجرای نظراتشان نظارت داشته باشند و اعمال خواسته‌های خود را پیگیری نمایند.

مشارکت ابزاری برای بهبود کیفیت طرح‌ها قلمداد می‌شود. جریان اطلاعات از پایین به بالاست؛ یعنی اطلاعات از مردم به برنامه‌ریزان منتقل می‌شود. دامنه‌ی مشارکت، محدود است و به مشارکت در تأمین اعتبار مالی طرح‌ها و نظرخواهی از مردم برای بعضی موارد مورد برنامه‌ریزی منحصر می‌شود.

ج- مشارکت واقعی

نیت اصلی، تأمین حداکثر منافع مردم و جلب رضایت عموم است. هزینه‌های این امر، توسط دولت یا سازمان پشتیبان طرح تأمین می‌شود. در تصمیم‌گیری مشارکت دارند. علاوه بر این، حق اظهار نظر دارند، حق اعتراض و مخالفت با طرح و حق نظارت بر اجرای خواسته‌هایشان را نیز دارند.

مشارکت علاوه بر آن که ابزاری برای بهبود کیفیت طرح‌ها تلقی می‌شود، به عنوان هدف نیز قلمداد می‌شود و موجب رشد فکری، اجتماعی و مدنی می‌گردد. جریان اطلاعات دوسویه و فعال است و مراجع برنامه‌ریزی و مردم، هر دو، اطلاعاتشان را در اختیار هم می‌گذارند.

• طبقه‌بندی سطوح مشارکت و تمایز شیوه‌های مشارکتی

تصویر ۱۵- دیاگرام

گستره چهار سطحی پریسکولی (Delli Priscoli)

پریسکولی وجه تمایز شیوه‌های مشارکتی را در میزان تأثیرگذاری و سهم مشارکت‌کنندگان در تصمیم‌گیری‌ها می‌داند. نکته این است که باید شیوه‌های مناسب با رابطه و کار مردم مشخص کرد.

پریسکولی مشارکت را در چهار سطح تعریف می‌کند:

- ۱- آگاهی در مورد تصمیمات
- ۲- شنیدن نظرات پیش از تصمیم‌گیری
- ۳- تأثیرگذاری بر تصمیمات
- ۴- تصمیم‌سازی و موافقت با تصمیمات

گستره پنج سطحی انجمن بین‌المللی مشارکت عمومی، IAP۲

(The International Association for Public Participation)

مشارکت را در پنج سطح بر اساس افزایش تأثیرگذاری به شرح ذیل طبقه‌بندی می‌کند:

- ۱- آگاهی‌رسانی Inform
- ۲- مشورت Consult
- ۳- درگیر ساختن مردم Involve
- ۴- همکاری با مردم Collaborate
- ۵- توانمندسازی Empower

مشارکت فعال و موثر مردمی زمانی بطور کامل تحقق می‌یابد که مردم در مراحل ذیل مشارکت فعال و آگاهانه داشته باشند:

- ۱- شناخت و تحلیل وضعیت
- ۲- تصمیم‌سازی و انتخاب

- ۳- برنامه ریزی و طراحی
- ۴- اجرا و نگهداری
- ۵- پایش و ارزیابی

بازی گروهی

سوال تسهیلگر از شرکت کنندگان:

آیا می‌توانیم بدون شناخت یک جامعه، وارد آن شده و هنجارها و ناهنجاری‌های وارد بر آن را شکسته و به آن ورود کنیم؟

تصویر ۱۶: بازی آموزشی

به منظور درک اهمیت لزوم برنامه‌ریزی برای حل مشکلات توسط جوامع محلی یک بازی آموزشی صورت گرفت. بدین ترتیب که ۸ نفر از شرکت کنندگان انتخاب شدند. دستهای هم را گرفته و حلقه زدند و سپس از میان دستهای هم عبور کردند، بصورتی که گره خوردند، سپس از یکی از شرکت کنندگان که در خارج از سالن بود خواسته شد تا بدون اینکه اعضا دستهای خود را رها کنند، ترتیبی دهد تا گره حلقه باز شود. داوطلب نتوانست گره حلقه را باز کند بلکه باعث پیچیده تر شدن گره حلقه گردید. تسهیلگر از آنها خواست تا خود گره حلقه را باز کنند و آنها به سادگی از زیر دست هم عبور کردند و گره باز شد.

مفهوم پنهان بازی:

افراد درون یک جامعه محلی مشکلات خود را بهتر می‌توانند حل کنند تا اینکه یک فرد از خارج بخواهد بدون نظرخواهی و مشارکت آنها، راه حل ارائه دهد. تسهیلگر تشریح نمود که برنامه‌ریزی محلی بدون توجه به نقش مردم و قوانین عرفی آنان موجب پیچیده شدن مشکلات می‌گردد.

تغییر و ایجاد مقاومت:

هر اقدام مشارکتی در جامعه محلی با مقاومت روبرو است. تغییر مقاومت ایجاد می‌کند. بنابراین چه زمانی می‌توان بر این مقاومت غلبه کرد؟ همراهی و شراکت با مردم به معنای واقعی باید اتفاق بیافتد. نوع معمول مشارکت کار با مردم در زمینه‌های مختلف عمرانی، کشاورزی و .. که امروزه بسیار در کشور ما باب است، در واقع مشارکت نیست! تسهیلگر کشور اسکاندیناوی را جزء آن دسته از

کشورهایی معرفی کرد که مردم در کار مشارکتی واقعی دولت را همراهی می کنند، به این معنی که در تمام مراحل و قسمت های مختلف یک پروژه مدام همراه با دولت در فعالیت مشارکتی سهیم هستند. بنابراین در فرایند مشارکت، باید از استفاده ابزاری از مردم پرهیز کرد. رویکردهای جدید در بحث برنامه ریزی مانند ورود به جامعه محلی در بدنه کارشناسی ما ایجاد مقاومت می کند. به طور کلی از نظر جامعه شناختی، کشور ما کشوری است که در مقابل تغییر مقاومت می کند. برخی علت آنرا کمبود دانش و اطلاعات کافی برای برنامه ریزی در حوزه رویکردهای جدید می دانند.

تسهیلگر حرکت به سوی توسعه را از نظر خود سه راه می داند: آموزش، آموزش و آموزش

تسهیلگر معتقد است، در مبحث رویکرد بازآفرینی و همراه شدن مردم برای برنامه ریزی، مسئله اول؛ رویکرد دولت است که بسیار مهم است. به جرات قابل دفاع است که هر جا منفعتی در کار باشد، زیرساختی توسعه یابد، مردم همیشه همراه دولت می شوند. آنکه مقاومت می کند، دولت است. بنابراین ستادهای بازآفرینی برای انسجام بخشی شکل گرفته اند. برای اینکه بتوانند هم فکرهای بخش های مختلف دولتی را راستای توسعه همراه کنند و سپس بتوانند برنامه های دولتی را متمرکز بر اولویت های مردمی اجرایی کنند. در واقع این هدف باید منجر به تغییر نگرش شود. این تغییر نگرش با فعالیت های مشخص از قبیل آموزش های مختلف متناسب با ظرفیت های محلات ایجاد می شود. بنابراین لازم است نگرش بدنه کارشناسی و مدیران میانی را در بحث بازآفرینی و در بحث مشارکت تغییر دهیم. این در حالی است که امروزه ۶۰ درصد از رویکرد دولت از بحث مشارکت، برای مردم است.

– برنامه ریزی

روی بحث بازآفرینی، برنامه ریزی دوسویه است (نه بالا به پایین و نه پایین به بالا). در واقع اولویت های مردم را با برنامه ریزی های دولت هم راستا می کنیم. صرفا جلب مشارکت مردمی و همراه کردن آنها راه به جایی نخواهد برد، زیرا فقط اولویت های مردم دیده شده است. و برعکس این هم فایده ای ندارد. بنابراین توجه به هر دو سو لازم و ضروری است. اولین فرایند مشارکت همراه مردم در امپراطوری رم اتفاق افتاده است. این به دو هدف صورت گرفت ؛ یکی کاهش شورش ها و دیگری افزایش مالیات و قدرت بخشیدن به ارتش بوده است. دادن حق مشارکت به مردم در عمل باعث تعهد به امپراطوری شد.

▪ کار گروهی:

تسهیلگر از گروه های شکل گرفته در کارگاه خواست تا بر روی برگه های A۰ که در اختیارشان قرار می گیرد با استفاده از تکنیک بارش افکار به تبادل نظر در خصوص سوالات زیر بپردازند:

✓ چه روش های مطالعه ای برای بحث برنامه ریزی و مطالعات پیش می گیرید؟

✓ فرایند پیشنهادی روش حل مسئله چیست؟

گروه مظفریه:

- ✓ دعوت از مردم محله برای تشکیل شورای اجتماعی محله
- ✓ برگزاری انتخابات برای تشکیل شورای اجتماعی محله
- ✓ اعلام مشکلات و نظرسنجی از مردم محله
- ✓ نیازسنجی از مردم محله و امکان سنجی
- ✓ استفاده از افراد متخصص یا ماهر در شورای اجتماعی محله
- ✓ اولویت بندی مشکلات محله و نیازهای محله
- ✓ برآورد هزینه ها
- ✓ تامین منابع مالی از طریق بودجه های دولتی/ مشارکتهای مردمی/ بخش خصوصی یا ترکیبی از هر ۳ مورد
- ✓ تعیین نقش مردم و هر یک از کنشگران فرآیند مشارکت (دولت، مردم، بخش خصوصی)
- ✓ اجرای برنامه (تهیه طرح و اجرا)
- ✓ نظارت با توجه به منافع جمعی

گروه سرتروسی:

- ✓ آماده سازی و تهیه برنامه و بسترسازی
- ✓ شناسایی مسئله
- ✓ چشم انداز و هدف نهایی (شناخت وضع موجود/ تحلیل SWOT)
- ✓ تعیین راهبردها (ابزارها)
 - تدوین سیاست ها، برنامه ها و راهکارها
 - تعیین اولویتها
 - تعیین شاخص ها
 - چارچوب زمانی
 - مسئولیت و پایش
- ✓ تهیه برنامه عملیاتی
- ✓ اجرا و نتیجه گیری

گروه حیدرآباد:

- ✓ مشخص کردن محدوده با نظرسنجی / بیان مسئله با مشورت شوراییاری ها
- ✓ بیان مسئله
- ✓ هدف گذاری و تدوین چشم انداز
- ✓ شناخت محدوده
 - محیطی
 - اجتماعی
 - اقتصادی
 - کالبدی
- ✓ تجزیه و تحلیل حاصل از شناخت (SWOT)
- ✓ ارائه برنامه
- ✓ راهبرد، راهکار، ارائه پروژه های اجرایی
- ✓ اولویت بندی و بهینه سازی پروژه ها
- ✓ ارائه ضوابط و مقررات

گروه حسنی بالا:

- ✓ تعیین هدف
- ✓ نظرسنجی از مردم
- ✓ اولویت گذاری، برنامه ریزی و پیگیری از دستگاه های دولتی و سازمانها
- ✓ به کارگیری از تخصص و توان مردم محله در اجرای طرح
- ✓ تامین منابع مالی با کمک دولت و مردم
- ✓ مطالعه و اجرای طرح
- ✓ پایش و بازنگری طرح
- ✓ تداوم طرح در صورت تغییر در سیستم شهری

جمع بندی تسهیلگر:

تسهیلگر در جمع بندی و تکمیل دانسته های شرکت کنندگان بیان کرد. در بحث برنامه ریزی، اطلاعات پایه که به مرحله شناخت برمی‌گردد، جزء اصلی‌ترین و مهمترین بخش جستجوهای طرح است. با توجه به خروجی‌های کار گروهی، باینکه به روش‌های برنامه‌ریزی و مطالعات آگاهی و آشنایی خوبی دارید، در حالیکه چنان برمی‌آید که در همه مراحل با شکاف کار با مردم مواجه هستید. به این معنا که ردپای مردم در مطالعات یا در انتها و یا در پس دریافت نظرخواهی از آنها می‌آید. این ناشی از ناآگاهی از زمان و لحظه ورود مردم به طرح است. به روش‌هایی که این آگاهی را به طرح می‌دهد "PRA" می‌گویند (ارزیابی مشارکتی). از دیگر مشکلات موجود، عدم وجود پایش و ارزیابی در بدنه کارشناسی است. از طرف دیگر؛ اطلاع رسانی باید استمرار داشته باشد هم در حوزه مردم و هم دولت.

راهبرد توسعه شهر

راهبرد توسعه شهر از جمله در شهرهای قزوین، بندرانزلی، زنجان انجام شده که متأسفانه شکل کاملی از مطالعه را بصورت واقعی ندارد. در عمل مشارکت ۱۰۰ درصدی مردم در اجرای طرح مشاهده نشده است (در واقع مشارکت مردم را به تکمیل پرسشنامه ها و در میان سازمانها به تهیه جدول SWOT اکتفا کردند). پس از این تسهیلگر به معرفی تحول پارادایم‌های برنامه‌ریزی شهری پرداخت شامل؛ برنامه‌ریزی‌های جامع، سیستمی و راهبردی پرداخت. اصول راهبردی توسعه یک شهر را به شرح زیر بیان کرد:

- حکمروایی خوب شهری
- بانک پذیری (قابل بانکی بودن)
- قابل زندگی بودن
- رقابتی بودن

هر کدام از اصول فوق دارای گویه‌های مختلفی جهت بررسی می‌باشند.

فرایند توسعه راهبردی یک شهر شامل چهار مرحله است؛

- مرحله اول : آماده کردن
- مرحله دوم: تدوین بیانیه چشم انداز
- مرحله سوم: تدوین بیانیه راهبردها
- مرحله چهارم: تدوین برنامه اجرایی (برنامه‌ی اقدام)

آماده سازی

مرحله‌ی اول؛ آماده سازی: در این مرحله اولین اقدام شناسایی طرف‌های ذینفع، نحوه‌ی مشارکت، روش‌ها و ابزارهای مشارکت، چگونگی استفاده از تجارب آن‌ها، میزان قدرت و نوع خواسته‌ها و نظرات آنهاست. ابزار اصلی در این مرحله تشکیل کارگاه‌ها می‌باشد.

در این مرحله تشیکل کمیته‌ای از مسؤولان تهیه‌ی طرح الزامی است. وظایف این کمیته به طور کلی عبارت است از: تدقیق برنامه‌ی پیشبرد کار، تقسیم کار و تعیین مسؤولیت‌ها، زمانبندی، تأمین منابع، تعیین فرآیند حل مناقشات، نظارت دقیق بر اجرای کار، تشیکل کارگاه‌ها، جمع بندی و تهیه‌ی گزارش از روند کار، آموزش و ظرفیت‌سازی.

تدوین بیانیه چشم انداز

مرحله‌ی دوم؛ تدوین بیانیه‌ی چشم‌انداز: دستیابی به چشم‌انداز مستلزم شناخت از وضع موجود شهر است. اهم موضوعات مورد مطالعه برای دستیابی به این شناخت شامل اقتصاد شهر، بازنمایی فقر، وضعیت مسکن، وضعیت محیط زیست، زیرساخت‌ها، حمل و نقل و خدمات شهری، مدیریت شهری، منابع مالی می‌شود همچنین چشم‌اندازهای گذشته و موجود در گزارش وضع موجود اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. تحلیل وضع موجود که در نهایت نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها را (SWOT) منعکس می‌کند، همزمان با شناخت از چشم‌اندازهای گذشته و موجود و رایزنی با گروه‌های ذینفع در کارگاه‌ها به شناسایی و ترسیم چشم‌اندازهای متعدد برای توسعه‌ی شهر می‌انجامد.

تدوین راهبردها

مرحله‌ی سوم؛ تدوین راهبردها: این مرحله، شامل موارد زیر می‌شود:

- ✓ تدوین سیاست‌ها، برنامه‌ها و راهکارها
- ✓ مشخص کردن راهبردهای دارای اولویت
- ✓ تعیین سنجه‌های کارکرد و موفقیت
- ✓ تدوین چارچوب زمانی
- ✓ تعیین مسؤولیت‌پایش
- ✓ تعیین طرح‌های اجرایی برای هر راهبرد انتخابی
- ✓ تدوین بیانیه‌ی راهبرد توسعه‌ی شهری

تدوین برنامه اقدام

مرحله‌ی چهارم؛ تدوین برنامه‌ی اقدام: در این مرحله، برنامه‌ی اقدام تدوین می‌شود. بدون مشخص کردن ساز و کار اجرایی، راهبرد توسعه شهر موفق نخواهد بود. برای تدوین برنامه‌ی اجرایی لازم است گروه ویژه‌ی اجرا تشیکل شود که حتماً بخشی از اعضای گروه اولیه‌ی تهیه‌ی طرح در آن شرکت خواهند داشت. (مهندسان مشاور شهر و خانه، ۱۳۹۰: ۸۵-۸۳).

ارزیابی کارگاه از دیدگاه شرکت کنندگان

در پایان کارگاه تسهیلگر از شرکت کنندگان خواست تا با استفاده از برگه‌های رنگی که در اختیار دارند، به ارزیابی جلسه امروز با پاسخ به دو سوال
امروز چه چیزی خوب بود؟ و چه چیزی می‌توانست بهتر باشد؟ بپردازند.

امروز چه چیزی خوب بود؟

- آگاهی سازی و آشنایی با فرآیند انجام یک موضوع یا چالش در حوزه شهری و برنامه ریزی مناسب و جلب مشارکت مردم در انجام هرگونه فعالیت خوب بود.
- آشنایی با واژه ها و شیوه های جدید تدریس که دقیقاً منطبق بر بحث جلسه یعنی مشارکت بود
- مشارکت شرکت کنندگان از نکات مثبت دوره بود.
- آموزش هایی که ارائه شد، بهره کافی بردیم.
- نحوه ارائه خوب بود.
- مدیریت جلسه خوب بود.
- محتوا و برداشت‌های محلی در مورد ظرفیت‌سنجی خیلی خوب بود.
- مشارکت جهت رفع مشکلات، پیشرفت جامعه شهری و بهبود ارتقا زندگی مردم
- همایش بسیار مفید و مطلوبی بود.
- همفکری نظرات جلسه
- همگروهی یا گروه بندی اعضای جلسه برای تفهیم هر چه بهتر موضوع جلسه
- موضوعات مطرح شده بسیار جالب و خوب بود.
- روش تدریس و فضای متنوع جدید در روش آموزش بسیار خوب بود و باعث جلوگیری از خستگی می‌شد.
- آموزش، اطلاع رسانی شما در حوزه مدیریت شهری و راهکارها قابل تقدیر است.
- خوب بود: چون معنای مشارکت، اهمیت آن و همچنین اهمیت مشارکت شهروندان و چگونگی رسیدن به آن را حداقل به صورت تئوری آموختیم.
- سطح معلومات و برگزاری کلاس بسیار خوب و بالا بود.
- همکاری اعضا و حاضرین در جلسه در بحث مطرح شده خوب بود.
- قدرت بیان و اجرای آموزش بصورت کارگاهی بسیار خوب بود.
- مشارکت حاضرین در جلسه
- نحوه مدیریت استاد در برگزاری کارگاه آموزشی
- استفاده از حاضرین در کارگاه برای شرکت در اجرای کارگاه

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

- تدریس عالی بود
- مدیریت کلاس عالی بود
- کارگاه آموزشی خوبی بود. سیلابس تدریس شده مورد توجه و متناسب بوده است.
- کارگاه مفرح و با نشاط برگزار شد.
- صمیمیت و رفاقتی عمل نمودن در جلسه بسیار عالی بود.
- مطالب بسیار مفید و ارزشمند بود.
- برگزاری و سخنرانی عالی سرکار خانم پورشاد و توضیحات لازم در خصوص مشارکت و بحث‌ها خیلی عالی بود.
- راحت صحبت کردن خانم پورشاد
- آگاهی سازی و آشنایی با فرآیند انجام یک موضوع یا چالش در حوزه شهری و برنامه ریزی مناسب و جلب مشارکت مردم در انجام هرگونه فعالیت خوب بود.
- آشنایی با واژه ها و شیوه های جدید تدریس که دقیقا منطبق بر بحث جلسه یعنی مشارکت بود
- مشارکت شرکت کنندگان از نکات مثبت دوره بود.
- آموزش هایی که ارائه شد، بهره کافی بردیم.
- نحوه ارائه خوب بود.
- مدیریت جلسه خوب بود.
- محتوا و برداشت‌های محلی در مورد ظرفیت سنجی خیلی خوب بود.
- مشارکت جهت رفع مشکلات، پیشرفت جامعه شهری و بهبود ارتقا زندگی مردم
- همایش بسیار مفید و مطلوبی بود.
- همفکری نظرات جلسه
- همگروهی یا گروه بندی اعضای جلسه برای تفهیم هر چه بهتر موضوع جلسه
- موضوعات مطرح شده بسیار جالب و خوب بود.
- روش تدریس و فضای متنوع جدید در روش آموزش بسیار خوب بود و باعث جلوگیری از خستگی می‌شد.
- آموزش، اطلاع رسانی شما در حوزه مدیریت شهری و راهکارها قابل تقدیر است.
- خوب بود: چون معنای مشارکت، اهمیت آن و همچنین اهمیت مشارکت شهروندان و چگونگی رسیدن به آن را حداقل به صورت تئوری آموختیم.
- سطح معلومات و برگزاری کلاس بسیار خوب و بالا بود.
- همکاری اعضا و حاضرین در جلسه در بحث مطرح شده خوب بود.
- قدرت بیان و اجرای آموزش بصورت کارگاهی بسیار خوب بود.
- مشارکت حاضرین در جلسه

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جوامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

- نحوه مدیریت استاد در برگزاری کارگاه آموزشی
- استفاده از حاضرین در کارگاه برای شرکت در اجرای کارگاه
- تدریس عالی بود
- مدیریت کلاس عالی بود
- کارگاه آموزشی خوبی بود. سیلابس تدریس شده مورد توجه و متناسب بوده است.
- کارگاه مفرح و با نشاط برگزار شد.
- صمیمیت و رفاقتی عمل نمودن در جلسه بسیار عالی بود.
- مطالب بسیار مفید و ارزشمند بود.
- برگزاری و سخنرانی عالی سرکار خانم پورشاد و توضیحات لازم در خصوص مشارکت و بحث‌ها خیلی عالی بود.
- راحت صحبت کردن خانم پورشاد

امروز چه چیزی می توانست بهتر باشد؟

- نحوه اطلاع رسانی از کارگاه بهتر بود به موقع صورت می گرفت.
- چقدر خوب تر می شد که می توانستیم بدون دغدغه مشکلات شهر و شورای شهر را که عمدتاً حالت کمتری در جهت نیل به هدف اصلی کارگاه آموزشی بود مطرح نمایم.
- فقر فرهنگی در شهرستان های کوچک و علل الخصوص تربت حیدریه بیداد می کند. مسئولین متولی اول باید فکری به حال این معضل بکنند و گرنه مطالب این کارگاه در حد بحث باقی می ماند.
- حضور و مشارکت مدیران ستاد باید بیشتر می بود و با توجه به اینکه شورای اجتماعی محلات در بخشهایی از شهر شکل گرفته به دوره دعوت می شدند.
- استمرار دوره در مقیاس محلات کمک موثرتری ایجاد خواهد کرد.
- آموزش از برنامه های اصلی هر سازمان و هر فرد است بنابراین بهتر آن است که تداوم داشته باشد و آخرین اطلاعات روز را به واحدهای زیربیط ارسال گردد.
- اگر بحث ایجاد یک شهر ایده آل مطرح می شد بهتر بود.
- زیر ساخت های شهرهای جدید
- بهتر بود مسئولین با دلسوزی بیشتر جهت شرکت در جلسه همراهی می کردند.
- بهتر بود برنامه های این شرکت در مورد شهرستان تربت حیدریه مرور و به سمع و نظر مدعوین می رسید.
- کمک سرمایه گذاری در پیشبرد و آموزش و پیشبرد راهکارها باید انجام شود.
- بهتر بود با اطلاع رسانی بهتر و در نتیجه مدیران اجرایی بیشتری در جلسه حضور پیدا می کردند.

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جوامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

- در صورت حضور بیشتر و پرشورتر می توانست از معلومات کلاس بیشتر استفاده می شد.
- عینی تر کردن مباحث و خارج کردن از تعاریف و بحث های آکادمی
- مثال های عینی بحث را مفیدتر و جذاب تر می کند.
- نور سالن کم بود.
- بهتر بود برای استفاده از پاور پوینت مطالب از روی نوشته ها خوانده نمی شد و شما با بیان شیوا توضیح می دادید.
- جلسه بدلیل احترام به حاضرین سر وقت شروع می شد نه با تاخیر.
- تهیه کاتالوگ و بروشور قوی تر (همگام با صحبت های مربی کارگاه)
- تهیه پاورپوینت با زمینه های تصویری
- گذراندن قوانین محکم تر به منظور رسیدن به نظم بهتر جلسه
- فرصت استراحت بین سخنان و تدریس کارآیی رو بهتر می کرد.
- زمان جلسه می توانست بیشتر باشد.
- مطالب را کلیدی تر و ساده تر انتخاب کنید و راهکارهای بیشتر و واضح تر ارائه دهید بهتر بود.
- کاشکی اطلاع رسانی عالی و بهتر بود. که قبل از ورود به جلسه اطلاع بهتری به اعضای جلسه می رسیدن.
- رفت و آمد اعضا جلسه
- کاش این فرهنگ سازی می شد.
- از شورایاری های چند روستا و شهر می داشتند و تجربه خود را می گفتند.

۵- مدارک دوره آموزشی

لوح فشرده فیلم و عکس برگزاری دوره آموزشی و همچنین متن آموزش داده شده در قالب word ، pdf و PowerPoint به پیوست ارسال می گردد.

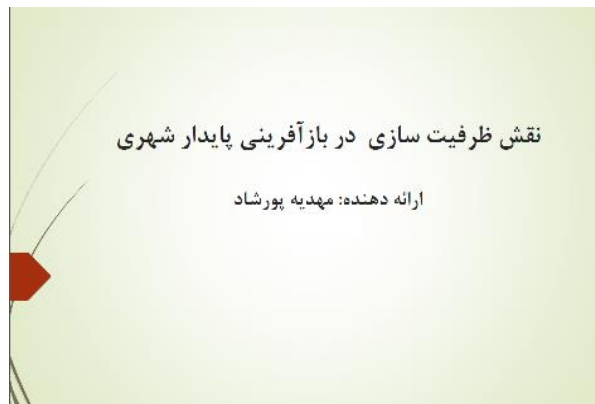
ب: مشارکت عمومی در برنامه ریزی

مشارکت عمومی در برنامه ریزی

ارائه دهنده: مهندس پورشاد

محور الف: نقش ظرفیت سازی در بازآفرینی شهری پایدار محور

نقش ظرفیت سازی در بازآفرینی پایدار شهری

ارائه دهنده: مهندس پورشاد

تصویر ۱۷-مجموعه اسلایدهای ارائه شده در کارگاه

جدول ۴ - فایل های صوتی دوره آموزشی

فایل صوتی	ارائه دهنده
hamayersh\۱۲_۱۸۰\کلیپهای صوتی\صدا ۳_۰۰۳ga	خانم مهندس پورشاد
hamayersh\۱۶_۱۰۵\کلیپهای صوتی\صدا ۳_۰۰۵ga	خانم مهندس پورشاد (تسهیلگر)

تعول پارادایم های برنامه ریزی شهری :

برنامه ریزی شهری :

با توجه به تأکلیف طرح های توسعه ی شهری در حل مشکلات فزاینده زندگی شهری، لزوم تغییر در پارادایم نظری و فرایند طرح های کنونی و استفاده از مشارکت شهروندان، تألیف برکنش های اجتماعی، فرهنگ، اقتصادی و زیست محیطی شهر و در نهایت پایبندی به توسعه اجتماعات محلی و مکررایی فوب اقبال تألیف می باشد. در این راستا نظریه ها و پارادایم های جدیدی با محوریت برنامه ریزی راهبردی مطرح شده است (هدرانی، ۱۳۸۸).

تعول پارادایم های برنامه ریزی شهری

پارادایم	دوره ی نفوذ	مبانی فکری و اجتماعی	اهداف کلان	الگوی طرح ها و برنامه ها
برنامه ریزی جامع	۱۹۶۰-۱۹۴۰	- فردگرایی پوزیتیویم - مدیریت متمرکز دولتی	- توسعه کلان اقتصادی - سازماندهی گلبدی	- طرح های گلبدی ملی و منطقه ای - طرح های جمعی و تفصیلی
برنامه ریزی میسنجی	۱۹۸۰-۱۹۶۰	- تکرش میسنجی به جهان - مدیریت علمی - میسنجی شهر	- بهسازی میسنجی اقتصادی و اجتماعی - هدایت و نظارت - میسنجی شهر	- مدل سازی میسنجی شهری - طرح های بلند مدت - طرح های ساختاری محلی
برنامه ریزی راهبردی (دموکراتیک)	۱۹۸۰ به بعد	- تکرش راهبردی دموکراسی و فرد جمعی - ارزش های بومی و محلی	- تضمین توسعه پایدار - ناس عدالت اجتماعی - مدیریت مشارکتی	- مسئله مرتبط طرح ها - انواع طرح های محلی - پروژه های طراحی شهری

عبارت است از سازماندهی، کالبدی-فضایی شهر و به عبارت دیگر سازماندهی کاربری زمین برای تأمین یک محیط کالبدی شایسته زندگی مدنی و بایستی تأکید نمود که برنامه ریزی کالبدی و به کالبدی برنامه ریزی عمومی یا برنامه ریزی اجتماعی - اقتصادی است. بنابراین نقشه شهر ها با توجه به اهداف و معیارهای اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و محیطی تبیین می شود.

برای تکمیل مفهوم برنامه ریزی شهری، می توان تعریف دیگری را بر اساس منشور آتن مطرح کرد و گفت که برنامه ریزی شهری عبارت است از: سازماندهی مکان ها و محیط های متفاوتی که می باید شرایط رشد و توسعه زندگی جامعه را در تمام ابعاد ماری، معنوی و فرهنگی در همه شکل بندی های فیزی و اجتماعی فراهم آورد.

راهبرد توسعه شهر:

راهبرد توسعه شهر امله که در دهه ۱۹۶۰ ابتدا در انگلستان و سپس در امریکا متأثر از نظریه سیستم ها و در واکنش به نواقص طرح های جامع و تفصیلی شهری به وجود آمد، این نوع برنامه ریزی اصولاً به سمت برنامه ریزی فرایندی، تصمیم سازی، برنامه ریزی محلی، مشارکت و تلفیق برنامه ریزی و اجرا روی می آورد. یکی از ارکان اصلی برنامه ریزی ساختاری - راهبردی، دوری از برنامه ریزی متمرکز و آمراشه است. از این منظر برنامه ریزی ساختاری - راهبردی بر امکانات نهادهای محلی، جامعه محلی و مشارکت محلی استوار است و بر خلاف روال گذشته بر برنامه ریزی و طراحی شهری در مقیاس های کوچک و مشخص تأکید دارد.

وزارت راه و شهرسازی
گروه عمران و بهسازی شهری ایران
(اداره تخصصی)

نشست تخصصی مدیران و کارشناسان
شهری با ریافت های جدید بازآفرینی شهری پایدار

سخنران :

خانم مهندس مهدیه پورشاد

تسلیبیکر توسعه و کارشناس
فنی ظرفیت سازی در
پروژه مشترک سازمان
ملل و جمهوری اسلامی ایران

Uder.ir

Omranbehzazi.kh@gmail.com

تصویر ۱۸- بروشور تهیه شده برای ظرفیت سازی اجتماعی

اصول راهبرد توسعه شهر : فرآیند تدوین راهبرد توسعه شهر : فرآیند تدوین راهبرد توسعه شهر :

تخلیل وضع موجود که در نهایت نقاط قوت، ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها را (SWOT) منعکس میکند، همزمان با شناخت از چشم اندازهای گذشته و موجود و ریزنی با گروههای ذینفع در کارگاه‌ها به شناسایی و ترسیم چشم‌اندازهای متعدد برای توسعه شهر می‌انجامد.

تدوین راهبرد ها :

- مرحله ۱ سوم؛ تدوین راهبردها: این مرحله شامل موارد زیر می‌شود:
- تدوین سیاست‌ها، برنامه‌ها و راهکارها
- مشخص کردن راهبردهای دارای اولویت
- تعیین سنج‌های کارکرد و موفقیت
- تدوین پارچوب زمانی
- تعیین مسئولیت پایش
- تعیین طرح‌های اجرایی برای هر راهبرد انتقالی
- تدوین بیانیه‌ی راهبرد توسعه‌ی شهری

آماده سازی؛
در این مرحله اولین اقدام شناسایی طرف‌های ذینفع، نحوه‌ی مشارکت، روشن‌سازی و ابزارهای مشارکت، پلنگی استغاره از تبار آن‌ها، میزان قدرت و نوع فواسته‌ها و نظرات آنهاست. ابزار اصلی در این مرحله تشکیل کارگاه‌ها می‌باشد. در این مرحله تشکیل کمیته‌ای از مسئولان تهیه‌ی طرح الزامی است. وظایف این کمیته به طور کلی عبارت است از: ترفیق برنامه‌ی پیشبرد کار، تقسیم کار و تعیین مسئولیت‌ها، زمانبندی، تعیین منابع، تعیین فرآیند حل مناقشات، نظارت دقیق بر اجرای کار، تشکیل کارگاه‌ها، جمع بندی و تهیه‌ی گزارش از روند کار، آموزش و ظرفیت‌سازی.

تدوین بیانیه‌ی چشم انداز:

مرحله ۲؛ تدوین بیانیه‌ی چشم‌انداز: دستیابی به چشم‌انداز مستلزم شناخت از وضع موجود شهر است. اهم موضوعات مورد مطالعه برای دستیابی به این شناخت شامل اقتصاد شهر، بازنمایی فقر، وضعیت مسکن، وضعیت محیط زیست، زیرساختها، حمل و نقل و خدمات شهری، مدیریت شهری، منابع مالی می‌شود همچنین چشم‌اندازهای گذشته و موجود در گزارش وضع موجود اهمیت ویژه‌ای برقرار دارند.

در یک تعریف اولیه و ساده راهبرد توسعه‌ی شهر عبارتست از یک برنامه عملی برای توسعه متعادل در شهرها، توسعه و پایداری که از طریق مشارکت، برای بهبود کیفیت زندگی برای همه شهروندان حاصل می‌شود Eiveida، ۲۰۰۹: ۳ به نقل از رهنما، ۱۳۹۱).

اصول راهبرد توسعه شهری به شرح زیر می‌باشد:
کلمه‌وایی خوب شهری
بانگ پذیری (قابل بانگی بودن)
قابل زندگی بودن
رقابتی بودن (رهنما و همکاران، ۱۳۹۱).

فرآیند تدوین راهبرد توسعه شهر :

- مرحله ۱ اول؛ آماده سازی
- مرحله ۲ دوم؛ تدوین بیانیه‌ی چشم‌انداز
- مرحله ۳ سوم؛ تدوین بیانیه‌ی راهبردها
- مرحله ۴ چهارم؛ تدوین برنامه اجرایی (برنامه‌ی اقدام).

تصویر ۱۹- بروشور تهیه شده برای ظرفیت‌سازی اجتماعی

۶- تصاویر دوره آموزشی

کارگاه آموزشی بازآفرینی پایدار شهری و نقش ظرفیت سازی جوامع محلی در آن (ویژه مدیران و کارشناسان شهری تربت حیدریه)

